

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДВНЗ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет іноземних мов
Кафедра німецької філології

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА**

Освітня програма «Німецька мова і література»

Другий (магістерський) рівень

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація «035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – німецька».

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “30 ” серпня 2022 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Корпусна лінгвістика
Викладач (-і) Профайл викладача	Липка Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	+380 968146058
E-mail викладача	svitiana.lypka@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	денна, заочна, дистанційна
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Понеділок, 13.30, ауд. 224
Контактний телефон викладача	+ 380 968146058
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальний курс “Корпусна лінгвістика” має на меті формування у студентів лінгвістичних та фахових науково-дослідницьких компетентностей, які охоплюють знання системи мови і правил її функціонування в процесі комунікації іноземною мовою. Основними завданнями навчальної дисципліни є закладення основи для подальшого удосконалення професійно орієнтованого володіння спеціальними знаннями у галузі корпусної лінгвістики, ознайомлення з її теоретичною основою, формування здатності використовувати в професійній та науковій діяльності знання про теорію корпусного аналізу, створення та використання сучасних корпусів текстів, класифікацію наукових тестів, дискурсів і термінів німецької мови. Предметом вивчення курсу є методи та прийоми аналізу отриманих лінгвістичних даних, засновані на цифрових (корпусних) технологіях, які можна застосовувати для вирішення теоретичних та практичних завдань прикладної лінгвістики та мовознавства.</p> <p>Основними організаційними формами навчання зазначеної дисципліни є лекції та семінарські заняття. Курс викладається німецькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета курсу полягає в забезпеченні достатньо вільного, нормативно правильного і функціонально адекватного володіння студентами актуальними методами лінгвістичних досліджень. Завданнями курсу є: формування філологічної компетенції через ознайомлення з основами корпусних досліджень, формування вмінь та навичок роботи з сучасними корпусними системами при проведенні наукових досліджень; надати знання про види, будову та текстову структуру текстового корпусу; навчити збирати лінгвістичний матеріал для дослідження на базі загальних корпусів (DWDS-Korpus, DeReKO, COSMAS II und KorAP, Falko-Gesamtkorpus тощо) та аналізувати отримані дані за допомогою кількісного та статистичного аналізу; навчити самостійно і критично поводитися з теоретичними знаннями і текстами; самостійно застосовувати методи аналізу тексту; узагальнювати та презентувати результати здійснених досліджень.</p>	
4. Результати курсу (компетентності)	

4.1 Загальні компетентності

- Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями з іноземної мови, мовознавства, літературознавства, перекладу.
- Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

4.2 Фахові компетентності

- Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії німецької мови.
- Здатність використовувати в професійній діяльності концептуальні наукові та практичні знання традиційних і новітніх теорій, принципів, напрямків, методів і технологій в галузях педагогіки, психології та методики навчання іноземних мов.
- Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.
- Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та німецькою мовами.
- здатність самостійно аналізувати лінгвістичні явища шляхом використання реферативних корпусів DWDS-Korpus, DeReKO, COSMAS II und KorAP, Falko-Gesamtkorpus тощо;
- здатність самостійно застосовувати відповідні комп'ютерні програми (LancsBox, AntConc тощо) для роботи з власними вузькоспеціалізованими корпусами;
- здатність укладати власні корпуси з дотриманням базових правил корпусної лінгвістики;

4.3 Результати навчання

- Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
- Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.
- Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів німецькою мовою.
- Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.
- Вміти самостійно аналізувати лінгвістичні явища шляхом використання реферативних корпусів DWDS-Korpus, DeReKO, COSMAS II und KorAP, Falko-Gesamtkorpus тощо;
- Самостійно застосовувати відповідні комп'ютерні програми (LancsBox, AntConc тощо) для роботи з власними вузькоспеціалізованими корпусами.

5. Організація курсу

Обсяг курсу

Вид заняття

Загальна кількість годин

Лекції	20			
Семінарські заняття	10			
Самостійна робота	60			
Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
I	035 Філологія	I	В	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема, план		кількість год.		
		лекція	семінар	сам. роб.
Тема 1. Вступ до корпусної лінгвістики. Сутність, предмет та завдання корпусної лінгвістики. 1. Основні поняття корпусної лінгвістики. 2. Поняття корпусу, його основні характеристики та критерії побудови. 3. Розвиток лінгвістичних корпусів у світі. 4. Класифікація корпусів. 5. Типологія досліджень на ґрунті корпусів.		2	1	6
Тема 2. Основні поняття та базові терміни корпусної лінгвістики. 1. Класифікація термінів. 2. Поняття про баланс, порівнюваність, репрезентативність, метадані т.і. 3. Спеціалізована лексика корпусної лінгвістики: колігація, колокація, конкорданс, розмітка, маркування тощо. 4. Класифікація наукових текстів і дискурсів.		2	1	6
Тема 3. Поняття корпусної розмітки та маркування. 1. Типи розмітки та вимоги до неї. Види екстралінгвістичної та лінгвістичної розмітки. 2. Технології створення корпусів. 3. Комп'ютерні програми для аналізу корпусних даних онлайн та оффлайн.		2	1	6
Тема 4. Використання корпусів у лінгвістичних дослідженнях. 1. Корпусні менеджери, конкордансери. 2. Корпус як пошукова система. Вихідні інтерфейси. 3. Типи корпусів. Анотовані й неанотовані корпуси. Усні корпуси та письмові корпуси. Змішані корпуси. Одномовні корпуси. Двомовні корпуси		2	1	6
Тема 5. Визначення жанрово-тематичної структури корпусу. 1. Збирання та оцифрування даних. 2. Розмічування тексту. Токенізація. Лематизація. Морфологічна розмітка. Синтаксична розмітка (парсинг). Семантична розмітка. 3. Інструменти автоматичного розмічування корпусу.		2	1	6

Тема 6. Статистичні методи аналізу текстових корпусів. 1. Метод взаємної інформації та його основні модифікації. 2. Метод логарифмічної правдоподібності. 3. Метод Z-показника (Z- score). 4. Метод t-критерія (t-test).	2	1	6
Тема 7. Лінгвістичні дослідження на базі корпусу: вивчення лексики. 1. Дослідження частотності лексеми в корпусі. 2. Дослідження лексичної сполучуваності. 3. Дослідження лексичної синонімії за допомогою корпусу. 4. Індекс винятковості корпусу.	3	2	10
Тема 8. Лексикографічні та граматичні дослідження на базі корпусу. 1. Укладання корпусобазованих словників. 2. Використання корпусів для укладання довідкової літератури.	3	1	8
Тема 9. Використання корпусів у навчанні іноземної мови. 1. Корпусно-базовані програми та освітні пакети. 2. Укладання та аналіз учнівських корпусів. 3. Корпуси як база створення матеріалів для тестування та навчання вчителів з метою підвищенню рівня їх професіоналізму.	2	1	6
ЗАГ.:	20	10	60
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті. Система контролю знань студентів здійснюється через: <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) усне опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами розглянутими квантитативними методами дослідження ; • підсумковий контроль: 1. підсумкова контрольна робота; 2. виконання індивідуального завдання – 1. наукове дослідження, що передбачає аналіз синтагматичних зв'язків визначених лексем на основі статистичного опрацювання корпусного матеріалу; Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 40 балів Самостійна / індивідуальна робота – 50 балів Підсумкова контрольна робота – 10 балів		
Вимоги до письмової роботи	Передбачена одна письмова підсумкова контрольна робота		

	(максимум 10 балів)
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Сума балів, отриманих студентом за практичні заняття, розраховується шляхом додавання балів, отриманих на практичних заняттях з ваговим коефіцієнтом 5. Максимальна кількість 40 балів розраховується як середнє арифметичне усіх практичних занять з ваговим коефіцієнтом 5, контрольна робота – 10 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю (заліку) за умови отримання не менше 25 балів, максимум 50 балів, за аудиторну та самостійну роботу та за два підсумкових індивідуальних завдання на самостійне опрацювання (50 балів).

7. Політика курсу

Політика курсу: Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2

- Студент повинен вчасно приходити на заняття. Викладач може не допустити студента до заняття, якщо він/вона спізнився без поважної причини.
- У випадку пропуску 5 чи більше практичних занять без поважної причини, студент може бути не допущений до підсумкового контролю (заліку), або його/її підсумкова оцінка буде знижена;
- Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю;
- Студент має брати активну участь у практичних заняттях;
- Студент повинен бути толерантним у спілкуванні з викладачем та іншими студентами, зокрема під час обговорення питань на заняттях;
- Студент на свій вибір має підготувати один виступ/реферат/презентацію з матеріалу, що виноситься на самостійне вивчення;
- Студент може перескласти будь-яку тему практичного заняття;
- У випадку порушення норм академічної доброчесності під час виконання завдань поточного чи підсумкового контролю, студент отримає «0» балів.

8. Рекомендована література

1. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики. Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 142 с.
2. Ahrenholz, Bernt; Wallner, Franziska: Digitale Korpora und Deutsch als Fremdsprache. In: Bernt Ahrenholz, Ingelore Oomen-Welke (Hrsg.): Deutsch als Fremdsprache (Deutschunterricht in Theorie und Praxis, Bd. 10), S. 261-272, Schneider Verlag Hohengehren, 2013.
3. Barkowski, Hans; Grommes, Patrick; Lex, Beate; Vicente, Sara; Wallner, Franziska; Winzer-Kiontke, Britta: Deutsch als fremde Sprache. Deutsch Lehren Lernen 3. Langenscheidt, 2014.
4. Beißwenger M. Aufbau eines Referenzkorpus zur deutschsprachigen internetbasierten Kommunikation als Zusatzkomponente für die Korpora im Projekt "Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache" (DWDS)/M. Beißwenger, L. Lemnitzer //Journal for Language Technology and Computational Linguistics. 2013. 26 (2). S. 1–22.
5. Bubenhofer N. Sprachgebrauchsmuster: Korpuslinguistik als Methode der Diskursund Kulturanalyse. Berlin: de Gruyter, 2009. 388.
6. Corpus Linguistics: Recent Developments in the Use of Computer Corpora in English

- Language Research / [ed. by J. Aarts and W. Meijs]. – Amsterdam: Rodopi, 1984.229 p.
7. Das Wortauskunftssystem zur deutschen Sprache in Geschichte und Gegenwart [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.dwds.de>.
 8. Das Falko-Handbuch Korpusaufbau und Annotationen Version 1.0.1.Reznicek, Marc; Walter, Maik; Schmid, Karin; Lüdeling, Anke; Hirschmann, Hagen; Krummes, Cedric; Andreas, Thorsten. Stand vom: 18.Oktober 2010. [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.linguistik.hu-berlin.de/institut/professuren/korpuslinguistik/forschung/falko>.
 9. DeReKo. Das Deutsche Referenzkorpus [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über : <http://www1.ids-mannheim.de/kl/projekte/korpora/>.
 10. Empirische Erforschung internetbasierter Kommunikation [Die elektronische Ressource]. – Verfügbar über: <http://www.empirikom.net/Ressourcen/WebHome>.
 11. European Corpus Initiative [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.elsnet.org/eci.html> .
 12. Glaboniat, Manuela: Profile deutsch: Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen und kommunikative Mittel für die Niveaustufen A1, A2, B1, B2, C1 und C2 des Gemeinsamen europäischen Referenzrahmens für Sprachen, Buch mit CD-ROM, Langenscheidt, 2005.
 13. Köhler R. Korpuslinguistik – zu wissenschaftstheoretischen Grundlagen und methodologischen Perspektiven / R. Köhler //Zeitschrift für Computerlinguistik und Sprachtechnologie. 2005. Band 20. Heft 2. S. 2–16.
 14. Lemnitzer L. Korpuslinguistik: eine Einführung/ L. Lemnitzer, H. Zinsmeister. – Tübingen: Gunter Narr, 2006. 220 S.
 15. Lüdeling, Anke; Walter, Maik: Korpuslinguistik. In: Hans-Jürgen Krumm et al. (Hrsg.): Handbuch Deutsch als Fremd- und Zweitsprache, HSK 35, S. 315-322, De Gruyter, 2010.
 16. Referenzkorpus Altdeutsch [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <http://www.deutschdiachrondigital.de/> .
 17. SMS-Korpus [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: http://www.mediensprache.net/archiv/corpora/sms_os_h.pdf .
 18. Teubert W. Corpus linguistics and lexicography / W. Teubert // Text Corpora and Multilingual Lexicography. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007. P. 109–134.
 19. Wallner, Franziska: Korpora im DaF-Unterricht – Potentiale und Perspektiven am Beispiel des DWDS. Revista Nebrija de Lingüística Aplicada 13, Nr. número especial – Actas de Congreso (2013).
 20. Wallner F. Lehren und Lernen mit Korpora im DaF-Unterricht [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: <https://www.goethe.de/de/spr/mag/20454877.html> .
 21. Wortschatz Universität Leipzig [Die elektronische Ressource]. Verfügbar über: www.wortschatz.uni-leipzig.de .

Викладач: Липка Світлана Іванівна